

شناسایی مؤلفه‌های هویت ملی در برنامه‌های درسی بر اساس روش داده بنیاد

مهدی لقمان نیا*

دکتر احمد خامسان**

دکتر محسن آیتی***

دکتر مجتبی خلیفه****

چکیده

هویت ملی یکی از مباحث مهم و برجسته در هر جامعه‌ای محسوب می‌شود و دارای بیشترین اهمیت و ضرورت به لحاظ وحدت و انسجام ملی است. با توجه به این‌که نظام آموزش و پرورش بزرگ‌ترین نیرو و سرمایه انسانی و ملی را دربر دارد، می‌تواند در جهت تقویت و تعمیق هویت ملی گام‌های اساسی و مؤثر بردارد. نتایج پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد که به هویت ملی در کتاب‌ها و برنامه‌های درسی توجه کافی نشده و از سوی دیگر، در کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها، مقاله‌ها و پژوهش‌های انجام شده از مؤلفه‌های واحدی برای بررسی هویت ملی استفاده نشده است. هدف اصلی پژوهش حاضر شناسایی مؤلفه‌های هویت ملی در برنامه‌های درسی بر اساس روش داده بنیاد است. به این منظور، ۴۳ کتاب، ۴۴ پایان‌نامه دکتری و کارشناسی ارشد، و متن مصاحبه با ۹ صاحب‌نظر برجسته در زمینه هویت ملی به‌عنوان داده انتخاب شد و بر مبنای روش داده بنیاد مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج تحقیق، ۶ مؤلفه اصلی و ۱۹ زیرمؤلفه را برای هویت ایرانی استخراج و آن‌ها را در قالب مدل نظری بر مبنای روش داده بنیاد ارائه نموده است. مؤلفه‌های اصلی هویت ملی در این مدل عبارتند از سرزمین، زبان، فرهنگ، تاریخ، دین و نماد.

کلیدواژه: هویت ملی، مؤلفه‌های هویت ملی، روش داده بنیاد (نظریه مبنایی یا نظریه پردازی داده‌محور)، برنامه درسی.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳/۹/۸۹ تاریخ شروع بررسی: ۳/۱۱/۸۹ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۷/۸/۹۰

* عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد چابهار، mahdiloghmannia@yahoo.com

** استادیار گروه روان‌شناسی دانشگاه بیرجند

*** استادیار گروه برنامه‌ریزی درسی دانشگاه بیرجند

**** استادیار گروه تاریخ دانشگاه بیرجند